

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

18. De adoptius filiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

rem in domum suam traduxerit & receperit. Item si vir uxorem sine dote susceperit, & praeioratur, non habente aliquid uxore, unde possit commode vivere, etiamsi vir liberis reliquerit, succedit vxor vna cum filiis in quarta parte bonorum, in quibus liberi succedunt, modo illi non sint plures, quam tres: alioqui succedit per capita vna cum illis; & dummodo quarta illa pars vel virilis portio non excedat centum libras auri: alioqui succedit vxor in centum libris: at dominium & proprietates bonorum in his omnibus casibus, in quibus succedit talis vxor, pertinet ad filios ex eodem matrimonio susceptos, vsufructus vero pertinet ad matrem. Quod si tales filii non extant, bona illa ad ipsam uxorem pleno iure deveniunt. Si tamen maritus aliquid ipsi vxori legaverit, illud vxor computare debet in quartam aut virilem portionem. *Auth. De exhiben. relic. §. Quoniam vero. Authen. Prætorum. C. unde vir & vxor. Auth. licent. matri & auita. §. Quia vero legem secundo.*

Septimo quaeritur, Quid si deficiant consanguinei vsque ad decimum gradum, & vxor aut vir? Respondeo, Filium succedere in omnibus bonis eius, qui ab intestato defunctus est, tamquam in bonis vacantibus. l. 1. C. Vnde vir l. 1. §. ult. in ff. De iure heredi. l. 1. §. l. Vacantia, C. De bonis vacantibus. lib. 10.

Item si aliquis peregrinus decesserit, ab intestato in hospitali domo, sine consanguineis vsque ad decimum gradum, bona eius mobilia, quae ibi inuenta fuerint, per Episcopum in pias causas iure communi distribuenda sunt. *Authen. Omnes peregrini, C. Communia de successibus. A. licubi tamen speciali iure Principum, civitatum, & populorum pertinent ad ipsum Principem, vel communem Republicam, tamquam bona vacantia.*

Octavo quaeritur, An in linea cognatorum venientium de latere, quando filii fratrum solum extant nullo patre vel aunculo superstitite, succedant per capita, an per stirpes? Explico quaestionem hanc: ex vno fratre relicti sunt duo filii, & ex altero fratre tres pluresve. Quaeritur, an omnes succedant æquis portionibus, an vero potius inæquales portiones sortiantur in locum parentum, quos illi repræsentent? Duz sunt opiniones; Vna affirmat, hos filios per stirpes, non per capita succedere. Sic Accursius in *Authen. Cessante, C. De suis & legit. heredib. Et ibi Dynus, Cynus, Paulus, & alii*; sic etiam Bartolus in l. *Consanguineos, §. Agnati, C. De suis, & legit. heredib.* Hanc sententiam aiunt esse communem Io. Faber, Nicolaus de Vbald. Tiraquel. & alii: quos citat Couarr. in epitome de success. ab intestato, nu. 8.

Alter sententia docet eos succedere per capita, non per stirpes, sic Azo in *summa tit. De legit. hered. Baldus, Salicetus in Authen. Cessante, C. de suis, & legitimis hered. Hostiensis in summa tit. De success. ab intestato, §. Fiso, & Accursius, sibi ipsi contrarius in *Instit. De legitimis agnatis, successio. §. Hoc etiam. Zafius, Fortunius, & alii*, quos refert Couarruias in eodem loco citato. Hanc opinionem idem Couarruias, & alii aiunt magis vsu esse receptam, præsertim in Gallia, Germania, & Hispania. Et colligi ea sententia videtur ex *Authen. de heredib. ab intestato venientibus, §. Sed & ipsi, §. Si autem cum fratribus*: ubi lex in locum parentum, & ad successionem patris vocat filios per stirpem, quando aliquo ex patris superstitite, admittuntur ad successionem patris defuncti, non in alio casu.*

Nono quaeritur, Quo modo succedant fratres, quando mater vel pater ipsorum transeunt ad secundas nuptias? Exempli causa, mater secundo nupsit, & antequam nupsisset, vel postea, succedit ab intestato in bonis alicuius filiorum, quos ex priori matrimonio genuerat: quæ bona tali filio obtrigerat ex patre, vel aucto paterno, & deinde moritur ab intestato mater relicta aliis filiis ex priori matrimonio. Quaeritur quo modo succedant superstitites filii ex priori coniugio? Respondeo, eiusmodi matrem solum vsufructum habere, dum vivit, eorum bonorum: unde nec potest ea alienare, nec ea alicui obli-

gationi subijcere, sed in uniuersum redeunt ad filios superstitites ex priori matrimonio. Quod si quando vita finitur mater, nulli extant filii ex priori coniugio, tunc quamuis superstitites sint nepotes, ea bona pertinent integre ad matrem atque ad hæredes ipsius. Si autem cum filio aliquo, aut filiis ex prioris connubio extant nepotes, videlicet filii alterius fratris ex priori coniugio iam defuncti, tunc nepotes vna cum illis aliis filiis vocantur ad successionem per stirpes, non capita. Idem profus iuris est, de patre ad secundas nuptias transeunte, quod attinet ad bona ex parte matris, aut aucto materni, in quibus ab intestato successit filio vel filia ex priori coniugio superstitis. *Authen. Famina §. ult. C. De secundis nupt. Et Authen. Liberum, C. eodem tit. ubi statuitur, vt eiusmodi bona æqualiter diuidantur inter filios ex priori matrimonio susceptos. Si tamen filio, aut filia defunctis testari licuit, & tunc ex testamento parenti superstiti, ex priori coniugio bona sua reliquit, ea bona pertinent ad patrem, non secus, ac si quibus extraneis, ea ipsi reliquisset. *Auth. ex testamento. C. De secundis nupt.**

CAP. XVIII.

De adoptivis filiis.

Filii adoptiui dicuntur filii solum legitimi, non naturali. Legitimi quidem, quia sunt adoptione filii, quos leges & iura legitimos esse voluerunt; non natura, quia non sunt natura, nec generatione filii.

Primo quaeritur, Quid sit adoptio secundum leges & iura? Respondeo, adoptionem esse, per quam persona alicui extranea, in Filium vel nepotem, vel deinceps, secundum leges assumitur. S. Thomas, Richardus, & alii Theologum 4. dist. 42. Vel adoptio, est legitima actio, per quam qui filius alicui non est, pro filio habetur. *Instit. de adoptionibus, in Glossa. Item, Adoptare, teste S. Thoma in 3. sentent. q. 25. Et dist. 10. est, admittere ex gratia alium ad participandam hæreditatem. Ex his perspicitur, Filium adoptivum esse extraneum; sed per adoptionem in filium assumptum. Item, Filium adoptivum, esse filium ex beneficio & gratia adoptionis, non natura.*

Secundo quaeritur, Quotplex sit adoptio? Respondeo, esse duplicem: vnam, quæ speciale nomen habet, & dicitur Arrogatio: alteram, quæ generis tantum nomen retinet, & dicitur Adoptio. l. 1. §. 2. ff. De adoptionibus. Arrogatio est, quando is, qui patrem non habet, in cuius potestate sit, vel etiam qui iam est emancipatus, denique generatur, quando is qui sui iuris est, transit vna cum filius, & rebis suis, & omni iure, quod habet, in potestatem eius, qui arrogat Principis auctoritate. Adoptio est, quando is, qui est in potestate patris, siue generatur, quando is qui alieni iuris est, in filium assumitur auctoritate Magistratus, l. 1. §. 2. ff. de adoptionibus.

Tertio quaeritur, In quo differant arrogatio & adoptio? Respondeo, in primis differre, quod arrogatio solum fit auctoritate Principis. *Instit. De adoptionibus, in principio*: adoptio vero fit auctoritate cuiuslibet Magistratus competentis, dummodo penes eum sit plena actio, hoc est, imperium & mixtum imperium. l. 1. C. de adoptionibus. Secundo differunt, quia arrogatio expressum consensum viri siue arrogantis, & arrogari requirit, adoptio non item: nam sufficit consensus tacitus eius qui adoptatur, vt si sciens non contradicit. l. ult. C. de adoptionibus. ff. eodem tit. vnde infans adoptari potest, non arrogari. l. etiam infantem, ff. De adoptionibus. Tertio, quia qui arrogatur, est sui iuris: qui adoptatur, est in aliena potestate. l. 1. §. 2. ff. De adoptionibus. Quarto, qui arrogatur, statim cum suis omnibus bonis, & vna cum liberis & nepotibus, quos in sua potestate habet, transit in potestatem arrogantis. l. 2. §. ult. ff. de adoptionibus. qui adoptatur, non transit in potestatem adoptantis, quando is qui adoptat, est extraneus, hoc est, non est è numero ascendentium, sed manet in potestate patris naturalis. l. 1. §. 2. ff. de adop. et l. penult. C. eod. tit. Nisi, quando

Alicubi iure speciali, si pater adoptans filios habeat naturales, filius adoptatus non succedit ab intestato, nec pater potest ei relinquere, nisi tantam partem, quanta potest extraneo relinquere.

Quando is, qui adoptat, est auus, vel proauus matris, vel etiam paternus, si nepos, aut pronepos extralorum potestatem erat, sed solum in potestate patris, ut pote conceptus eo tempore, quo pater erat iam emancipatus. Tunc adoptatus transit omnino in illorum potestatem liber à potestate patris, & solum succedit patri adoptiuo, tum ex testamento, tum ab intestato: non enim succedit patri naturali: proinde ius habet dicendi nullum esse testamentum, vel saltem inofficiosum esse aui, vel proauis, si in eo fuerit prætermittus, vel exheredatus absque iusta causa, vel si fuerit hæres institutus, sed non in integra portione sibi debita.

Quod si pater adoptans filios habeat naturales & legitimos, vel adoptiuos, vna cum illis adoptatus succedit in bonis æqualiter, sed integrum est patri adoptanti talem filium emancipare, & eo ipso filius soluitur patria potestate illius, neque plus iuris habet ad bona illius, quam si nunquam fuisset ab eo adoptatus. Quod si tunc pater naturalis superstes sit, recidet in eius potestatem, & illi perinde succedit, ac si nunquam in adoptionem transisset.

Hæc omnia habentur in lege penult. §. si vero pater, C. de adoptione. & lege penult. ff. eodem tit. Et si tibi parens, C. de suis, & legitim. hæredibus, §. Sed bodis, versic. Si vero pater. Institutionum. De adoptionibus, §. Sed in omnia, & Instit. De hæreditatibus, qua ab intestato deferuntur.

Alicubi tamen speciali iure statutum est, si pater naturalis habeat filios naturales & legitimos, ne filius adoptiuus succedat cum illis ab intestato, nec pater possit illi ex testamento relinquere maiorem partem bonorum suorum, quam possit extraneo in testamento legare.

C A P. XIX.

De patria potestate in filios.

PRIMO queritur, Quid appellatione patriæ potestatis intelligatur? Respondeo, intelligi ius legibus Romanorum constitutum, quo filius procreatus ex iustis ac legitimis nuptiis est in potestate patris, ratione cuius filius non est persona sui iuris, sed alterius. De patria potestate extat Titulus 9. in Institutionum. lib. 1. & in Cod. lib. 8. tit. 47. De patria potestate: cui Titulo respondet in Digestis lib. 1. tit. 6. De iis qui sui, vel alieni iuris sunt. Filius itaque, qui est in potestate patris, dicitur filius familias: & pater, qui in sua potestate liberos habet, paterfamilias. Porro patriam potestatem leges vocant sacram, & diuino nexu & vinculo copulatam. l. cum in adoptionibus, versic. primo. Cum enim, C. de adoptionibus. Inde in sacris patris esse filium dicimus, pro, in patris esse potestate, quæ sacra est, hoc est, diuino nexu colligata. l. ult. C. de bonis mater. Et l. Cum in adoptionibus citata, §. Sed ne articulum, versic. cum enim.

Secundo queritur, Quisam sint filii in potestate parentum? Respondeo, in l. Item, in potestate, ff. De his, qui sui, vel alieni iuris sunt, hæc haberi: In potestate nostra, sunt liberi nostri, quos ex iustis nuptiis procreauimus. Et in l. Nam ciuium, sequenti: Patres familias sunt, qui sua potestatis sunt, siue puberes, siue impuberes: filii familias, qui sunt in aliena potestate: nam qui ex me, & uxore mea nascuntur, in potestate mea sunt: item qui ex filio meo, & uxore eius, id est, nepos meus, & nepotes, æque in mea sunt potestate, & pronepos, & proneps, & demum ceteri. Sic ibi. Idem habetur in Instit. §. in potestate, & §. Ius, De patria potestate. Verbi gratia, Titius habet in sua potestate filium, & nepotem, & neptem ex filio, & ita ceteros omnes descendentes per sexum virilem, siue ipsi mares sint, siue feminae: sed qui ex filia Titii nupta nascuntur, non sunt in potestate Titii, sed in potestate patris eorum. Sic in Instit. De patria potestate, §. ius autem. In descendentes igitur ex filia, cessat ratio patriæ potesta-

tis, eo quod filia nubendo transit in ius & potestatem mariti, ac proinde partus, cum ventrem sequatur. l. partum. C. de rei vendicat. filii qui procreantur ex filia, transeunt in ius illius, in cuius potestate est maritus.

Quæres quid dicendum sit, si auus, in cuius potestate erant filius, & nepos ex filio, moriatur? Respondeo, in l. nepotes, ff. De his qui sui, vel alieni iuris sunt, scriptum contineri: Nepotes ex filio mortuo auo, reciderent in filii potestatem, hoc est, patrie sui: simili modo, & pronepos, & demum ceteri, vel in filii potestatem, si viuere, & in familia manserint, vel in eius parentis, qui ante eos in potestate est. Decedente igitur parentum, seu progenitorum primo, qui descenderunt per sexum virilem ex eo, recidunt in potestatem proximi descendentes superstitis; vt mortuo proauo, & superstitie auo, filii, & nepotes incipiunt esse in potestate ipsius aui, & mortuo auo, pater incipit eos in sua habere potestate, Instit. De tutela, §. Nepotibus vero, & §. sequenti. Patria itidem potestas non est, nisi in filios ex iustis nuptiis susceptos; quare filii spiritus, eo quod patrem nominare nequeant, vel quia incertus sit pater, vel eos pater ex concubitu legibus damnato procreauerit, in patria potestate non sunt. Immo filii etiam naturales extra legitimum etiam matrimonium suscepti, in patria non sunt potestatis. l. item in potestate, supra citata; & Instit. de nupt. §. 1. & §. si aduersus, & l. nam ciuium, & l. seq. ff. de his qui sui sunt, vel alie.

Tertio queritur, quo iure sit patria potestas constituta? Respondeo, in l. Item in potestate, ff. De his, qui sui, vel alieni iuris sunt, & Instit. De patria potestate, §. Ius autem, dicitur, patriam potestatem esse propriam ius ciuium Romanorum, teste Dionysio lib. 2. antiquit. Roman. qui formas viuendi Græcis condiderunt ciuitatibus, certum quoddam tempus admodum breue præscripserunt, quo liberi essent subditi patribus: quidam ad annum pubertatis tertium, quidam tantisper dum illi ætates manserint; nonnulli donec publice inter viuos adscripti fuerint, quemadmodum è Solonis, Pittaci, Charondaque legibus acceperant, quorum magna sapientia celebratur apud Aegyptios, teste Diodoro lib. 2. bibl. pena mortis non puniebatur pater, qui filium occidisset in sua potestate situm.

Sciendum est, patriam potestatem ortum quidem suum & materiam à natura sumpsisse: sed incrementum & formam à legibus & iure ciuili: vt proinde dictum sit, eam esse ius proprium ciuium Romanorum, eo quod nullis hominibus talis ac tanta est in suos liberos potestas, qualis quantaque est ciuibus Romanis. Aristoteles libro primo. Polit. cap. 8. scribit, naturæ lege, ac præscripto liberos parentum in potestate subesse: quod enim procreantur, & genuunt, in se præstet, & amicitie ratio & seruitutis possidet. Sic ille.

Ex quo perspicitur, iuris esse naturalis, vt filius iustis patris obtemperet, & eius sit potestati subiectus: at quod ita sit in potestate patris, vt in eum pater certa quedam iura habeat, id Romanorum leges fecere.

Quarto queritur, An mater mortuo patre, habeat patriam potestatem in filium, & nepotem, & ceteros ex filio descendentes? Respondeo minime, quia iura ciuilia, & leges tantummodo eam potestatem patri tribuerunt. Instit. de adopt. §. Fæmina, & Instit. de hæred. qualitat. & differ. §. Ceteri, quo sit, vt patre defuncto, quamuis mater sit superstes, filius sit sui iuris effectus.

Quinto queritur, Ex quot & quibus causis patria potestas existat? Respondeo, ex tribus. Primo, ex iustis nuptiis: filii enim naturales tantum, aut qui legitimi non sunt, in patria potestate non habentur. l. item in potestate, ff. De his qui sui iuris, vel alie, sunt. Secundo, ex hoc, quod filii naturales efficiuntur legitimi, vel per subsequens matrimonium, vel eo quod offeruntur Curiae, vel per restitutum Principis, vel quod tales nominantur à patre. Instit. de nupt. §. Aliquando. Tertio ex adoptione, seu potius ex atrogatione, vt superius dixi, qua quis filium extraneum,